

Andrea Isaksen Helland

Neglisjering og resiliens

Bacheloroppgave i Vernepleie

Veileder: Gemma Goodall

Mai 2023

Andrea Isaksen Helland

Neglisjering og resiliens

Bacheloroppgave i Vernepleie
Veileder: Gemma Goodall
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for medisin og helsevitenskap
Institutt for psykisk helse

Kunnskap for en bedre verden

Innhold

Sammendrag	2
Summary	3
1.0 Innledning	4
1.1 Begrunnelse for valg av tema	4
1.2 Avgrensning	5
1.3 Oppgavens hensikt.....	5
1.4 Begrepsavklaring	5
1.6 Oppgavens disposisjon	7
2.0 Teori	7
2.1 Resiliens	7
2.2 Trygg tilknytning	8
2.3 Sosial støtte	8
2.4 Former for neglisjering	9
2.5 Vernepleierens rolle.....	10
3.0 Metode	11
3.1 Søkeprosess	11
3.1.1 Fagdatabase, kriterier og andre avgrensninger	11
3.1.2 Begrunnelse for valg av artikler	12
3.2 Søkehistorikk	13
3.3 Litteraturmatriser.....	14
3.4 Analyse	22
4.0 Resultater	23
4.1 fysisk og emosjonell neglisjering	23
4.2 Sosial støtte i barndommen som medierende faktor	24
4.3 Andre medierende faktorer.....	25
5.0 Diskusjon	26
5.1 Fysisk og emosjonell neglisjering	26
5.2 Sosial støtte som medierende faktor.....	27
5.3 Andre medierende faktorer.....	29
5.4 Metodediskusjon og fremtidig forskning	30
6.0 Konklusjon	33
7.0 litteraturliste	35

Sammendrag

Problemstilling: Hvordan påvirker neglisjering i barndommen resiliens i voksen alder?

Introduksjon/bakgrunn: Neglisjering er en av formene for omsorgssvikt som kan være både vanskelig å definere og finne forskning om. Det er også større individuelle forskjeller for hva hver enkelt regner som neglisjering, enn hva som oppfattes som mishandling. Dette kan antyde store mørketall på hvor mange barn som blir utsatt for neglisjering. Resiliens kan være vanskelig å forutse, og er individuell fra person til person. Motstandsdyktighet skaper selvstendighet, hvilket er et sentralt mål for vernepleieren å fremme.

Hensikt: Hensikten er å gi vernepleieren økt kunnskap om hvordan neglisjering i barndommen kan påvirke resiliens, for å bedre kunne tilrettelegge etter tjenestemottakerens behov. Økt bevissthet om konsekvenser av neglisjering i helsesektoren generelt, er også en del av hensikten.

Metode: Denne oppgaven er et litteraturstudium, som benytter seg av fagfelleverderte forskningsartikler og annen faglitteratur for å svare på problemstillingen.

Resultat: Generell neglisjering og særlig emosjonell neglisjering har negativ effekt på resiliens. Spesielt individets sosiale ressurser blir påvirket av en oppvekst med neglisjering. Det er også kulturelle forskjeller i forhold til hvordan resiliens blir påvirket av denne formen for omsorgssvikt

Konklusjon: Neglisjering i barndommen går spesielt ut over individets sosiale ressurser, men det er store individuelle forskjeller som gjør det vanskelig å finne absolutte årsakssammenhenger. Vernepleieren kan utgjøre en viktig forskjell for tjenestemottakere som har blitt utsatt for neglisjering i barndommen, ved å tilrettelegge for å heve resiliens.

Nøkkelord: neglisjering, omsorgssvikt, barndom, resiliens, sosial støtte, foreldretilknytning

Antall ord:7352

Summary

Title: How does childhood neglect affect adult resilience?

Introduction/background: Neglect can be difficult to define and find research about. There is also greater individual differences in what is considered as neglect than what is considered as abuse. This may indicate a large number of unknown cases of neglect. Resilience can be difficult to predict and level of resilience is different from person to person. Resilience creates independence, which is one of the social educator's goals to promote.

Purpose: The purpose of this literature study is to provide social educators with increased knowledge about how neglect in childhood can affect resilience, in order to better adapt to the needs of the service recipient. Increased awareness of the consequences of neglect in the health department in general is also part of the purpose.

Method: This is a literature study, which use peer reviewed research articles and other non-fiction literature to find an answer to the issue in question

Result: General neglect and especially emotional neglect has a negative impact on resilience. Particularly the individual's social resources are affected by growing up in a neglecting home. There are also cultural differences in how resilience is affected by neglect.

Conclusion: Neglect in childhood particularly affects the individual's social resources, but there are significant individual differences that make it difficult to find absolute causations. The social educator can make an important difference to service recipients who have been subjected to neglect by facilitating resilience.

Keywords: Neglect, childhood, resilience, social support, parental attachment

Number of words: 7352

1.0 Innledning

1.1 Begrunnelse for valg av tema

I møte med tjenestemottakere vil det være viktig for vernepleieren å ha kjennskap til individets forhistorie. Oppvekstvilkår kan påvirke tjenestemottakeren i voksen alder i forhold til eksempelvis resiliens (Smith, 2017, s. 142). Med kunnskapen om den enkelte tjenestemottaker, samt generelle beskyttelsesfaktorer vil vernepleieren kunne gi et mer individuelt tilrettelagt tjenestetilbud, som tar hensyn til den enkeltes sårbarhetsfaktorer (Borge, 2021, s. 296). Det er ikke bare voksne med en belastende barndom som har sårbarheter, alle mennesker har det i ulik grad (Borge, 2021, s. 298). Sårbarheter påvirker individer på ulike måter og vil ikke alltid være tydelig utad. Vernepleieren med sin relasjons- og kommunikasjonskompetase kan være sentral for å oppdage slike sårbarheter (NTNU, u.d.). Vernepleieren kan derfor dra nytte av slik kunnskap på alle arbeidsplasser hvor tjenestemottakere mottar tilrettelegging, veiledning, støtte eller bistand. Eksempler på slike arbeidsplasser inkluderer bolig for psykisk utviklingshemmede, barnevernet, rus- og psykiatritjenesten, eller barne- og ungdomspsykiatrien (Fellesorganisasjonen, 2019).

Med bakgrunn i egne erfaringer fra både arbeidsplass og praksis gjennom vernepleierutdanningen, har interessen for resiliens og hva som påvirker den oppstått. Interessen for neglisjering, den passive formen for omsorgssvikt, har oppstått i de siste årene av utdanningsløpet. Gjennom dette litteraturstudiet viser det seg også å være betraktelig mye mer forskning på formene for omsorgssvikt som kan beskrives mer som aktive, slik som eksempelvis seksuell, fysisk eller psykisk mishandling. Etter denne oppdagelsen dukket det opp en undring for hvilke konsekvenser de voksne som tilsynelatende ikke har blitt forsket så mye på lever med. Om det er utfordrende å forske gjøre god forskning på denne gruppen, eller om den rett og slett kan bli litt glemt i skyggen av mishandling er vanskelig å si. Dette har gitt meg motivasjon til å skrive om temaet.

På bakgrunn av dette vil min litteraturstudie forsøke å svare på problemstillingen:

«Hvordan påvirker neglisjering i barndommen, resiliens i voksen alder?»

1.2 Avgrensning

Det er begrenset forskning på sammenhengen mellom neglisjering og resiliens. Derfor har det ikke vært nødvendig med avgrensninger utenom problemstillingen. Herunder vil fokuset ligge på hvordan resiliens *blir påvirket* av neglisjering, ikke hvordan resiliens påvirker følgene av neglisjering. Denne vinklingen er viktig å poengtere, da det var utfordrende å finne litteratur som undersøkte resiliens på denne måten. Flere av de inkluderte forskningsartiklene undersøker flere former for omsorgssvikt enn neglisjering. De vil ikke bli vurdert i denne oppgaven.

1.3 Oppgavens hensikt

Oppgavens hensikt er å finne ut hvordan neglisjering i barndommen kan påvirke resiliens senere i livet. Videre er hensikten å utvide min egen kunnskap om både neglisjering og resiliens hver for seg, samt i forhold til hverandre. Ved å søke svar på problemstillingen, kan også denne oppgaven være med på å belyse hva som kan være relevant i fremtidig forskning. Funnene i litteraturstudiet kan tilføre nyttig kunnskap til yrkespraksis. Dette vil bli gjort ved hjelp av fem utvalgte forskningsartikler, samt relevante teorier og tilleggslitteratur.

1.4 Begrepsavklaring

Flere av begrepene som brukes i oppgaven brukes sjeldent i hverdagen, i tillegg til at begreper som «neglect» i forhold til faglitteraturen blir mer brukt på engelsk enn norsk. Siden ord slik som omsorgssvikt ikke nødvendigvis kan oversettes direkte mellom engelsk og norsk, og fortsatt ha samme mening, vil en begrepsavklaring være nødvendig for å få et helhetlig korrekt bilde av forskningens resultater.

1.4.1 Resiliens

Begrepet kommer av det engelske «resilience», som flere av forskningsartiklene anvendt i denne oppgaven, bruker. Øyvind Kvello (2008) forklarer resiliens som evnen til å utvikle seg til tross for vanskelige forhold, ha hensiktsmessige måter å håndtere stress, samt å komme seg både raskt og godt etter traumer (Kvello, 2008, ss. 24-25). Begrepet motstandsdyktighet har også blitt brukt for å beskrive resiliens, og beskriver en økt evne

til å tåle motgang. Kvello (2008) poengterer viktigheten av å huske at motstandsdyktige, eller resiliente personer ikke er upåvirkelige. Nivå av motstandsdyktighet eller resiliens beskriver heller den enkeltes evne til å håndtere motgang.

1.4.2 Neglisjering

En neglisjerende oppdragelse vil, i alvorlig nok grad, falle inn under kategorien omsorgssvikt (Kvello, 2008, s. 172). Oppdragelsesstilen preges av lavt engasjement fra foreldre for sitt barn, hvilket eksempelvis kan komme frem gjennom lite stimulering og samhandling. Få grenser eller tilsyn, lite varme og kjærlighet er blant kjennetegnene som i varierende grad kan ha stor påvirkning på barnets utvikling. Det finnes ulike underkategorier av neglisjering, som vil bli nærmere forklart i teoridelen.

1.4.3 Omsorgssvikt

Hva som betegnes som «god nok omsorg», varierer ut fra både barnets behov, kultur og tid. Derfor finnes det ingen universell definisjon på hva omsorgssvikt er, men det finnes flere underkategorier av omsorgssvikt. Kvello skriver i sin bok «utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling», om elleve kategorier innenfor omsorgssvikt og mishandling, hvorav kun de som inngår i kategorien omsorgssvikt er aktuelle for denne oppgaven (Kvello, 2008, ss. 36-38). Mishandling beskrives av Kvello som at et barn enten påføres, eller er i fare for å bli påført betydelig skade. Omsorgssvikt kan ut fra Kvello (2008) forstås som mindre akutte, men likevel alvorlig forsømmelse av barnets grunnleggende behov.

1.4.4 Sosial støtte

Sosial støtte kan ifølge Kvello (2010) beskrives som en betegnelse for hvor positiv og utviklingsfremmende en relasjon er (Kvello, 2010, s. 384). Når en person opplever høy sosial støtte kan en ut fra denne forståelsen tenke at vedkommende har relasjoner av høy kvalitet, som støtter positiv personlig utvikling.

1.6 Oppgavens disposisjon

Oppgaven er delt inn i sju hovedkapitler, med underkapitler i de største. Innledningen inneholder avklaringer og annen informasjon som er nyttig før en leser videre. Teorikapittelet inneholder teori hentet fra fire faglitterære bøker, som videre vil bli brukt for å kritisk vurdere studienes resultater. Etter teori kommer metodekapittelet som inneholder både fremgangsmåte, søkekriterier, søkehistorikk og litteraturmatriser, som sammen skal gjøre oppgaven etterprøvable. Videre vil resultatene funnet i de valgte artiklene legges objektivt og systematisk frem i resultatkapittelet, som for å skape oversikt er delt inn i underkapitler med hvert sitt tema. Etter dette ses resultatene i sammenheng med teorien, og diskuteres i diskusjonskapittelet. I slutten av dette kapittelet vil styrker og svakheter ved både litteraturstudiet og de inkluderte artiklene, bli diskutert og vurdert. Hovedkapittel seks inneholder konklusjon, før hovedkapittel sju inneholder litteraturliste.

2.0 Teori

2.1 Resiliens

Resiliens oppsummeres av Kvello (2008) i begrepsavklaringen over. Utover denne forklaringen kan resiliens ses på som summen av ens beskyttelsesfaktorer (Kvello, 2010, ss. 156-157). Utviklingen av resiliens er ifølge Kvello (2010) mest genetisk betinget, hvilket betyr at medfødte egenskaper har mye å si for hvor resilient en person er. Borge (2018) peker på biologiske forhold som genetikk, alder, IQ og kjønn som individuelle påvirkningsfaktorer (Borge, 2018, s. 70). Herunder skriver Borge at sterkere resiliens kan utvikle seg over tid, etter hvert som individet mestrer påkjenninger (Borge, 2018, ss. 25-26). Smith (2017) skriver indirekte om resiliens, når han forklarer at emosjonelle erfaringer kan være med på å organisere det mentale livet, samt at tidlige barndomsopplevelser, kan gjøre et barn mer eller mindre sårbart for å bli påvirket av senere erfaringer (Smith, 2017, s. 142). Miljøfaktorer kan ifølge Kvello (2010) også kan bidra til å både styrke og svekke resiliens. Styrkende faktorer inkluderer foreldre som viser sensitiv og stimulerende omsorg, altså tilgjengelige og responsive foreldre (Kvello, 2010, ss. 156-157).

2.2 Trygg tilknytning

John Bowlby la i stor grad grunnlaget for den moderne tilknytningsteorien, som Mary Ainsworth etter hvert var med på å videreutvikle (Smith, 2017, ss. 139-142). Denne teorien beskriver dynamikken i utviklingen av barns tidlige relasjoner, og deler tilknytningsmønster inn i ulike typer, hvorav trygg tilknytning er spesielt relevant for denne oppgaven. Smith refererer til Ainsworth sin definisjon av tilknytning: «(...) et varig emosjonelt bånd som forener et barn med en omsorgsperson over tid og på tvers av avstand.» (Smith, 2017, s. 141). Barn som har en trygg tilknytning til foreldrene sine forventer at de er tilgjengelige og responsive (Smith, 2017, s. 145). Foreldre kan i en trygg tilknytning gi støtte til selvregulering og håndtering av stressende eller utfordrende hverdags situasjoner (Smith, 2017, s. 141). Barn med en trygg tilknytning antas å oppleve psykologisk støtte og varme, i tillegg til å ha et godt utgangspunktet for god psykisk helse (Smith, 2017, ss. 160-163). Smith antar også at barnets tilknytningstrygghet danner grunnlaget for dets selvoppfatning (Smith, 2017, s. 142), hvilket Kvello (2008) fremhever som en viktig resiliensfaktor (Kvello, 2008, ss. 24-25). Disse to antakelsene begrunner Smith (2017) med at barn som har en trygg tilknytningsstil har bedre muligheter for å utvikle heldige personlighetstrekk, stole på seg selv, i tillegg til å få gode vennskapsrelasjoner. Sensitiv omsorg fra foreldre og sosialt nettverk bidrar til utviklingen av en slik tilknytningsstil hos barnet (Kvello, 2010, s. 157).

Kulturell innvirkning på tilknytningsatferd skriver Smith (2017) om videre i sitt bokkapittel. Dette forklarer han ved hjelp av flere studier som undersøkte tilknytningsatferd på tvers av kulturer (Smith, 2017, ss. 156-158). Et av studiene ble foretatt av Ainsworth, som viste at tilknytningen til foreldrene hadde mange likhetstrekk i Uganda og USA, som er land med store kulturforskjeller (Smith, 2017, ss. 156-158). Ainsworth undersøkte også hvor stor andel av barna som hadde en trygg tilknytning til foreldrene sine, uten å finne forskjeller mellom kulturene. Ulikhetene som kom frem under dette studiet var at barn med en utrygg tilknytning til foreldrene viste dette på ulikt vis. (Smith, 2017, ss. 156-158). Videre vil et barn som utsettes for omsorgssvikt ha økt risiko for å utvikle en utrygg tilknytningsstil.

2.3 Sosial støtte

Sosial støtte blir av Borge (2018) omtalt som en beskyttelsesfaktor, og legger til at resiliens utvikles sammen med andre (Borge, 2018, s. 162). Kvello (2010) omtaler sosial

støtte som en av de viktigste miljøskapte faktorene for å utvikle og opprettholde høy resiliens (Kvello, 2010, s. 156). Denne påstanden underbygger han med å forklare at støtte fra det sosiale nettverket rundt barnet, bidrar til å utvikle blant annet god kompetanse på hensiktsmessige mestringsstrategier (Kvello, 2010, ss. 156-157). I de voksne årene er et velfungerende parforhold en styrkende faktor. Som nevnt kan emosjonelle erfaringer være med på å organisere det mentale livet, men Smith (2017) refererer også til Bowlby som mente at emosjonelle erfaringer kan ha varige innvirkninger på spesielt barnets sosiale relasjoner og dets selvoppfatning (Smith, 2017, s. 142). Dette forklarte Bowlby ved hjelp av objektrelasjonsteorien, som vektlegger viktigheten av barnets indre representasjoner av sitt eget forhold til andre mennesker.

2.4 Former for neglisjering

Underkategoriene av neglisjering som vil bli undersøkt i dette litteraturstudiet er fysisk og emosjonell neglisjering. Først kan fysisk neglisjering kjennetegnes ved at foreldre ikke oppfyller de grunnleggende fysiologiske behovene til barnet (Coohey, 2003, s. 149). Herunder behovet for vann og næringsrik mat, og et rent, varmt og trygt oppholdssted. I tillegg vil manglende oppfølging av helseplager, skole og utvikling være former for fysisk neglisjering. Maslows behovshierarki forklarer at de nevnte grunnleggende fysiologiske behovene må være oppfylt før individet har kapasitet til å oppfylle de mindre viktige behovene (Reichelt & Sundet, 2017, s. 326). Denne teorien omhandler essensen av menneskets natur.

Videre er emosjonell neglisjering kjennetegnet av manglende pleie og varme fra foreldrene. Kvello (2008) sin forklaring av neglisjering (Kvello, 2008, s. 172) finnes i begrepsavklaringen. Kvello (2010) skriver at det kan være utfordrende for den som har blitt utsatt for neglisjering å både se omsorgssvikten, samt vurdere hvilken form for eksempelvis neglisjering den selv blir utsatt for (Kvello, 2010, s. 38). Derfor kan vurderingen til fagpersoner og den utsatte ofte være forskjellige. Videre er det individuelle forskjeller i forhold til hva som regnes som god nok omsorg, og hva som regnes som eksempelvis neglisjering (Kvello, 2008, ss. 36-37). Det viser seg også å være støtte uenighet blant befolkningen i USA om hva som regnes som neglisjering, enn hva som regnes som eksempelvis seksuelt misbruk eller vold. Hvilken av de to typene som har størst negativ effekt, er også vanskelig å komme frem til, poengterer Kvello (2010). Risikofaktorer og beskyttelsesfaktorer som medierer påvirkningen på barnet er et svært kompleks tema, som heller ikke enkelt lar seg måle (Kvello, 2010, s. 44) Borge

(2021) poengterer også at det grunnet den komplekse og sammensatte naturen til resiliensfenomenet, vil være vanskelig å lage en universell regel for hva som skaper høyere eller lavere resiliens (Borge, 2021, s. 297).

2.5 Vernepleierens rolle

Kunnskap som utgjør en viktig del av vernepleierens kunnskap inkluderer relasjon- og kommunikasjonskompetanse, likestilling og ikke-diskriminering (NTNU, u.d.). Videre har vernepleieren også kunnskap om forhold som påvirker kognisjon og atferd (Fellesorganisasjonen, 2019), samt kunnskap om kartlegging, miljøterapeutisk tilrettelegging og sammenhengen mellom psykisk og fysisk helse i et livsløpsperspektiv (NTNU, u.d.). Vernepleieren kan identifisere behov for helsehjelp eller tilrettelegging, og videre se mulighetene for samarbeid med aktuelle profesjoner innen helse- og sosialsektoren (Brask, Østby, & Ødegård, 2017, s. 50). I møte med tjenestemottakere kan vernepleiere beskrives som respektfull, anerkjennende, inkluderende og varm. De nevnte ferdighetene og kunnskapen skaper et godt utgangspunkt for at vernepleieren kan skape en positiv relasjon til et bredt spekter av tjenestemottakere.

Relasjonskompetansen vernepleieren innehar, kombinert med evnen til å se hele individet er kvaliteter som kan gjøre tjenesteyteren til en viktig støttespiller for personer som har opplevd neglisjering i barndommen. Som vernepleier innebærer miljøterapeutisk tilrettelegging å skape de beste forutsetningene for god livskvalitet og personlig vekst hos tjenestemottakeren (Brask, Østby, & Ødegård, 2017, s. 24). For å tilrettelegge for personlig vekst må vernepleieren klare å være både sensitiv og utfordrende i de riktige situasjonene (Brask, Østby, & Ødegård, 2017, s. 63).

3.0 Metode

Data i denne oppgaven baserer seg på funnene fra fagfellevurderte forskningsartikler. Denne metoden innebærer å gjøre systematiske søk etter relevant faglitteratur, for så å vurdere tekstene grundig i flere runder (Thidemann, 2019, ss. 77-78). Jeg har fulgt trinnene Thidemann beskriver for å finne litteratur som kan være med på å svare på spørsmålet i min problemstilling;

«Hvordan påvirker neglisjering i barndommen, resiliens i voksen alder?».

3.1 Søkeprosess

PICO-skjema som er vis i tabell 1, ble laget før søkeprosessen startet. Dette for å konkretisere informasjonsbehovet, samt få oversikt over hvem og hva problemstillingen dreide seg om (Thidemann, 2019, ss. 82-84). Siden problemstillingen i denne oppgaven ikke skal sammenligne noe, er ikke «comparison» kolonnen i skjemaet relevant. Videre i søkeprosessen fulgte et innledende litteratursøk i Pubmed, for finne ut av om det finnes nok forskning på tema for oppgaven til å finne relevante og pålitelige resultater (Thidemann, 2019, s. 81). Dette søket bidro også til oppdagelsen av at både «child», «neglect» og «resilience» kom til å bli nøkkelord som kunne bøyes på ulike måter. I tillegg ble det tydelig at engelske begreper ville resultere i flest treff i det systematiske litteratursøket.

Tabell 1. PICO skjema

Populasjon/pasient	Intervensjon	Resultat
Voksne som har opplevd neglisjering i barndommen	Neglisjering i barndommen	Resiliens i voksen alder
Adults	Childhood neglect	Resilience in adulthood

3.1.1 Fagdatabase, kriterier og andre avgrensninger

Før det systematiske litteratursøket startet forelå det en plan for hvilke søkeord som skulle bruke, og hvordan dette skulle dokumenteres slik at det ble etterprøvbart (Thidemann, 2019, s. 82). Fagdatabasen som ble valgt til de første søkene i var Pubmed, hvor det er mange tekster å velge mellom, og de fleste er fagfellevurderte. Etter et grundig søk og funn av interessante artikler på Pubmed, ble det også funnet artikler i Scopus. Søkemotorene Idunn og Embase viste få treff som ikke allerede var vurdert

gjennom søk i Pubmed og Scopus, og dermed ble ingen artikler fra disse søkemotorene inkludert. Det siste søket ble foretatt i søkemotoren Eric, i et forsøk på å finne nye artikler som kunne inkluderes i litteraturstudiet. Kriteriene for å lese en artikkel var publisering innen de siste 10 årene, fagfellelvurdering, samt at de tre hovedtemaene fra PICO-skjemaet fantes blant tekstens nøkkelord. For å raskt finne ut om tidsskriftene som hadde publisert aktuelle artikler var fagfellelvurderte, ble kanalregisteret for høyere utdanning og kompetanse (u.d) benyttet. Tekster som ikke hadde IMRAD-struktur, ikke skilte mellom neglisjering og andre former for omsorgssvikt, eller hadde feil vinkling i forhold til temaene ble ekskludert. Disse eksklusjons- og eksklusjonskriteriene ble valgt for å finne fem til de mest relevante artiklene.

Selv om det systematiske litteratursøket var planlagt, ble fremgangsmåten ble iterativ. Søket måtte justeres, og ulike ordkombinasjoner måtte prøves underveis for å få en passende mengde treff. På grunn av begrenset relevant forskning, ble dette som vist i søkehistorikken en lang prosess hvor jeg måtte gå frem og tilbake mellom de beskrevne trinnene.

3.1.2 Begrunnelse for valg av artikler:

Alle de inkluderte artiklene anvender kvantitativ metode. Det som hadde vært klart best for å besvare problemstillingen min om *hvordan* neglisjering i barndommen påvirker resiliens i voksen alder, er kvalitative studier. En kvalitativ studie egner seg til å få kunnskap om mennesker sine egenskaper, opplevelser og erfaringer, samt skape et mer nyansert svar enn kvantitativ metode kan (Thidemann, 2019, ss. 75-76). En kvalitativ forskningsmetode egner seg bedre til å innhente objektive data til bruk av statistikk, hvilket er det de valgte artiklene har gjort. Problemstillingen i dette litteraturstudiet er et spørsmål som krever kvalitativt svar, men dette er ikke mulig da jeg kun har funnet kvantitativ forskning på emnet. Noen få nyanser ble funnet i de ulike artiklene, og sammen kan de kanskje skape et noe nyansert svar. Artiklenes spesifikke relevans blir beskrevet i litteraturmatrisen. Kvaliteten på både artikkel én og fem ble vurdert som bare ok. Det er ikke ideelt å inkludere artikler av lavere kvalitet i et litteraturstudium, men på grunn av det svært begrensede utvalget i forskningsartikler ble det vurdert at artikkelens relevans til en viss grad kan veie opp for lavere kvalitet. Det vil i diskusjonskapittelet bli tatt i betraktning at noen artikler er av bedre kvalitet enn andre.

3.2 Søkehistorikk

Søkehistorikken skal gjøre det mulig å både evaluere kvaliteten på søket og skape etterprøvbarehet (Thidemann, 2019). Da jeg har gått frem og tilbake mellom ulike søkemotorer, anses det som mest oversiktlig å ha alle søkene i samme tabell. Søkene er sortert etter dato og rekkefølge de ble gjort. Denne tabellen viser hvilke endringer som ble gjort underveis, for å komme frem til relevante forskningsartikler.

Tabell 2. Søkehistorikk

Søke-dato	Søk nr.	Søkeord og ord-kombinasjoner	avgrensning	Ant. Treff	Leste abstrakt	Leste artikler	Artikler inkl.
18/04 -2023	1	«child neglect» AND resilience	<i>Søkemotor: pubmed</i> Publikasjon siste 10 år	11	5	2	1
18/04 -2023	2	«neglect» AND resilience	<i>Søkemotor: pubmed</i> Publikasjon siste 10 år	597	0	0	0
18/04 -2023	3	Child neglect [MeSH Terms] AND resilience	<i>Søkemotor: pubmed</i> Publikasjon siste 10 år	449	0	0	0
19/04 -2023	4	(«child neglect» OR «childhood neglect») AND resilience	<i>Søkemotor: pubmed</i> Publikasjon siste 10 år	28	6	2	1
19/04 -2023	5	(«child neglect» OR «childhood neglect») AND resilience NOT abuse	<i>Søkemotor: pubmed</i> Publikasjon siste 10 år	3	3	0	0
19/04 -2023	6	«adverse childhood experiences» AND «adult resilience»	<i>Søkemotor: pubmed</i> Publikasjon siste 10 år	2	2	2	1
19/04 -2023	7	«adult resilience»	<i>Søkemotor: pubmed</i> Publikasjon siste 10 år	45	6	1	0
1/5 - 2023	8	Omsorgssvikt OG resiliens	<i>Søkemotor: Idunn</i> Publikasjon siste 10 år	5	5	0	0

			forskningsart ikke				
1/5 - 2023	9	«childhood neglect» AND resilience NOT abuse	<i>Søkemotor: Scopus</i> Publikasjon siste 10 år	3	3	0	0
2/5 - 2023	10	child* AND neglect AND resilien*	<i>Søkemotor: Scopus</i> Publikasjon siste 10 år	424	12	2	1
2/5 - 2023	11	(«child neglect*») AND (resilien*)	<i>Søkemotor: Embase</i> Publikasjon siste 10 år Alle søkeord i enten abstrakt, tittel eller keyword	15	5	0	0
2/5 - 2023	12	("child neglect*" OR "childhood neglect*») AND (Resilien*)	<i>Søkemotor: Cinahl</i> Publikasjon siste 10 år Alle søkeord i enten abstrakt eller tittel	13	8	1	0
11/5 - 2023	13	(Child neglect) AND (adult resilience)	<i>Søkemotor: Eric</i> <i>Publisert de siste 10 årene</i>	3	2	1	1

3.3 Litteraturmatriser

En litteraturmatrise er et hjelpemiddel som gir oversikt over hovedelementene ved en forskningsartikkel (Thidemann, 2019, s. 95), som også legger til rette for refleksjon og kritisk vurdering. Malen for litteraturmatrisen til Thidemann ble brukt som utgangspunkt for matrisen som vist i tabell 3 til 8 (2019, s.95), som har en noe ulik utforming for å skape mer orden og oversikt. Videre ble artiklene kvalitetsvurdert ved hjelp av sjekklister tilpasset for ulike typer studier, hentet fra helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016).

Tabell 3. Litteratormatrise til artikkel 1

Full referanse	Koçtürk, N., Demirtas-Zorbaz, S., & Tarım M S, B. (2021). The Mediating Role of Resilience and Social Support on the Relationship Between Childhood Neglect and Adult Well-Being. <i>Violence and victims</i> , 36(2), 292–305. https://doi.org/10.1891/VV-D-19-00006
Hensikt	Hovedmålet var å undersøke forholdet mellom neglisjering i barndommen, resiliens, sosial støtte og «well-being»
Metode	Anvendt metode: Kvantitativ metode, tverrsnittstudie <ul style="list-style-type: none"> • Spørreskjema 1: kartlegge opplevelser med neglisjering og mishandling i barndommen (under skalaen til «Childhood Trauma Questionnaire») • Spørreskjema 2: kartlegge subjektiv opplevelse av trivsel («Warwick-Edinburgh Mental Well-Being Scale») • Spørreskjema 3: Kartlegge oppfattet sosial støtte i barndommen («The Percieved Sosial Support Scale») • Spørreskjema 4: Kartlegge resiliens («The Brief Resilience Scale»)
Utvalg	450 kvinner som gikk fra første til fjerde år på et universitet i Tyrkia.
Resultater	<ul style="list-style-type: none"> • Desto mer neglisjering kvinnene opplevde i barndommen, desto lavere opplevelse av sosial støtte og dermed resiliens hadde de. • Trivselen de neglisjerte kvinnene opplevde i voksen alder ble direkte påvirket av resiliens
Vurdering av kvalitet	<p>Kvaliteten på studiet er vurdert som ok, ved hjelp av en sjekkliste for Tverrsnittstudier (Helsebiblioteket, 2016)</p> <p>Styrker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studiet inkluderte kun kvinner, hvilket kan være en styrke fordi en variabel (kjønn) fjernes • Studiet er gjennomført nokså nylig. <p>Svakheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ifølge helsebiblioteket kan et annet studiedesign være foretrukket for å besvare den noe mer kvalitative problemstillingen til dette studiet (Helsebiblioteket, 2020). • Deler av studiet baser seg på deltakernes subjektive forståelse av tidligere erfaringer, hvilket begrenser absolutte årsakssammenhenger • Studiet ser ikke på faktorer som ulike former for neglisjering, varighet, alvorlighetsgrad eller tidspunkt i utvikling. • Studiet identifiserer og tar hensyn til svært få forvekslingsfaktorer
Relevans	Studiet anses som relevant fordi den inneholder funn knyttet til neglisjering som påvirker resiliens, samt noen interessante tilleggsfunn om sosial støtte som medierende faktor.
Etikk	Studiet ble godkjent av «The Ordu University Ethics Board». Deltakerne ga samtykke etter å ha fått informasjon om hensikten ved studiet og muligheten til å trekke seg fra studiet når som helst. De fikk også tilbud om støttesamtaler i ettertid ved behov.

Tabell 4. Litteratormatrise til artikkel 2

Full referanse	Yu, M., Huang, L., Mao, J., Dna, G., & Luo, S. (2022). Childhood Maltreatment, Automatic Negative Thoughts, and Resilience: The Protective Roles of Culture and Genes. <i>Journal of interpersonal violence</i> , 37(1-2), 349–370. https://doi.org/10.1177/0886260520912582
Hensikt	Hovedhensikten med studiet er å finne ut om omsorgssvikt i barndommen øker automatisk negative tanker, og videre svekker resiliens. Studiet undersøker også hvilken effekt kulturelle og biologiske faktorer har på omsorgssviktens påvirkning på resiliens
Metode	<i>Denne artikkelen har gjort 2 studier som begge ble evaluert ved hjelp av en regresjonsanalyse.</i> Anvendt metode: kvantitativ metode, kohortstudie Studie 1: hvilken påvirkning har kultur? (3 spørreskjema anvendt) <ul style="list-style-type: none"> Spørreskjema 1: kartlegge opplevelsen av fem ulike typer omsorgssvikt i barndommen («The Childhood Trauma Questionnaire Short Form»), som senere ble delt inn i to hovedgrupper: <ul style="list-style-type: none"> Mishandling (<i>består av seksuell, fysisk og emosjonell</i>) Neglisjering (<i>består av fysisk og emosjonelt</i>) Spørreskjema 2: kartlegge resiliens («CD-RISC») Spørreskjema 3: måle hvor ofte personene hadde automatisk negative tanker («The 30-item Automatic Thoughts Questionnaire») Studie 2: Hvilken påvirkning har gener? <ul style="list-style-type: none"> Deltakerne i dette studiet gjennomgikk de samme spørreskjemaene som deltakerne i studie 1. Med DNA-tester fra deltakernes spyttprøve brukte de «ta-ut-en» kryssvalidering til å finne ut hvorvidt gener, mishandling og neglisjering påvirker forekomsten av automatisk negative tanker.
Utvalg	Studie 1: 584 deltakere i alderen 16 til 77 år (237 amerikanske og 347 kinesiske, begge gruppene inneholdt omtrent likemange menn og kvinner) Studie 2: 428 personer av kinesisk opprinnelse (omtrent like mange menn og kvinner) <i>Alle deltakere ble rekruttert gjennom en nettbasert plattform</i> <i>Studie 1 og 2 hadde ingen av de samme deltakerne.</i>
Resultater	Ja, omsorgssvikt øker automatisk negative tanker, som svekker resiliens. Studie 1: hvilken påvirkning har kultur? <ul style="list-style-type: none"> USA: neglisjering i barndommen forutså resiliens i voksen alder i større grad enn mishandling, og neglisjering hadde en forutsett signifikant negativ påvirkning på resiliens. I tillegg var denne gruppens resiliens mer sensitiv for neglisjering Kina: mishandling forutså resiliens i voksen alder i større grad enn neglisjering, og resiliensen til denne gruppen var mer sensitiv for mishandling enn neglisjering. Studie 2: Hvilken påvirkning har gener? De spesifikke genene som var med i studiet hadde en liten indirekte effekt på resiliens, gjennom automatisk negative tanker. Lavere nivå av genet ble assosiert med større mengde automatisk negative tanker, som videre er assosiert med lavere resiliens.
Vurdering av kvalitet	Kvaliteten på studiet er vurdert som god, ved hjelp av en sjekkliste for kohortstudier fra helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016). Styrker:

	<ul style="list-style-type: none"> • Studiet har valgt kulturer som på flere måter er motsatt av hverandre, hvilket i dette studiet legger best mulig grunnlag for refleksjon rundt hvilke kulturelle forskjeller som skaper ulike sårbarheter. • Jevn fordeling av menn og kvinner med godt spenn i alder • Hensiktsmessig antall deltakere i forhold til at studiet anvender kvantitativ metode • Studiet er gjennomført svært nylig. <p>Svakheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studiet inkluderte bare kulturer fra to land, hvilket kun ser på forskjellen i påvirkning disse to kulturene har på resiliens. Videre er det heller ikke tatt i betraktning at det kan finnes store kulturelle forskjeller innad i store land, som betyr i at studiet har tatt utgangspunkt i det generelle kulturbildet. • Deler av studiet baser seg på deltakernes subjektive forståelse av egne erfaringer, hvilket begrenser absolutte årsakssammenhenger • Forskjellene på gener som skaper sårbarhet eller virker beskyttende hos personer fra USA og Kina kan være naturlig å undersøke.
Relevans	Studiet anses som relevant fordi den undersøker påvirkningen neglisjering i barndommen har på resiliens i voksen alder. Den medierende effekten kultur har på forholdet mellom neglisjering har på resiliens er også interessant for å skape et mer nyansert svar på problemstillingen.
Etikk	Studiet ble godkjent av den lokale etiske komiteen til «Department of Psychology, Sun Yat-sen University». Alle som deltok i studiet ble informert om at studiet skulle undersøke utviklingspsykologi, og ga et informert samtykke

Tabell 5. Litteratormatrise til artikkel 3

Full referanse	Daníelsdóttir, H. B., Aspelund, T., Thordardóttir, E. B., Fall, K., Fang, F., Tómasson, G., Rúnarsdóttir, H., Yang, Q., Choi, K. W., Kennedy, B., Halldorsdóttir, T., Lu, D., Song, H., Jakobsdóttir, J., Hauksdóttir, A., & Valdimarsdóttir, U. A. (2022). Adverse childhood experiences and resilience among adult women: A population-based study. <i>eLife</i> , <i>11</i> , e71770. https://doi.org/10.7554/eLife.71770
Hensikt	Hovedhensikten med dette studiet er å undersøke innvirkningen uønskede barndomsopplevelser har på psykologisk resiliens og psykiatrisk resiliens i voksen alder.
Metode	<p>Anvendt metode: kvantitativ metode, kohortstudie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spørreskjema 1: kartlegging av uønskede barndomsopplevelser («The Adverse Childhood Experiences International Questionnaire») • Spørreskjema 2: kartlegging av opplevd mestringsevne i stressende situasjoner («Connor-Davidson Resilience Scale») <ul style="list-style-type: none"> ○ Samme spørreskjema artikkel 1 og 2 bruker for å måle resiliens • Undersøkelse 3: kartlegge fravær av psykisk sykdom til tross for traumer <ul style="list-style-type: none"> ○ flere ulike spørreskjema og målinger, i hovedsak «The Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders» (DSM-5) sin sjekklister for å diagnostisere posttraumatisk stresslidelse (PTSD) <ul style="list-style-type: none"> ▪ Søvnforstyrrelser relatert til traumer ble målt med «The Pittsburgh Sleep Quality Index Addendum for PTSD» ▪ Overstadig alkoholkonsumering ble vurdert ▪ Depresjon- og angstsymptomer ble vurdert ved hjelp av «Patient Health Questionnaire (PHQ-9)» og «Generalized Anxiety Disorder Scale(GAD-7)»
Utvalg	<ul style="list-style-type: none"> • Studiet inkluderte 26 198 islandske kvinner (18-69 år) rekruttert via kontaktinformasjon fra en pågående studie kalt «Stress-And-Geno-Analysis». • Disse kvinnene representerte den gjennomsnittlige islandske kvinnen i forhold til alder, utdanning, inntekt og bosted. (faktorene er ikke mer spesifisert i artikkelen) • Alle kvinnene hadde en spesifikk opplevelse de opplevde som den mest traumatisk
Resultater	<ul style="list-style-type: none"> • Desto flere uønskede barndomsopplevelser, desto lavere både psykiatrisk og psykologisk resiliens viste deltakerne seg gjennomsnittlig å ha. • Emosjonell neglisjering, mobbing, seksuelt misbruk og å vokse opp med et psykisk sykt husstandsmedlem var underkategoriene av uheldige barndomsopplevelser som tilsynelatende hadde sterkest sammenheng med lavere psykiatrisk og psykologisk resiliens i voksen alder. • Sammenhengen mellom uønskede barndomsopplevelser og lavere resiliens var tilnærmet uavhengig av sosiodemografiske variabler
Vurdering av kvalitet	<p>Kvaliteten på studiet er vurdert som svært god, ved hjelp av en sjekklister for kohortstudier fra helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016)</p> <p>Styrker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studiet har mange deltakere, bestående av kvinner jevnt fordelt i ulike sosiodemografiske variabler • Studiet har i høy grad tatt i betraktning sosiodemografiske variabler

	<ul style="list-style-type: none"> • Studiet er gjennomført nokså nylig. <p>Svakheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Siden måten å samle datamateriale på har likhetstrekk med en tverrsnittstudie, kan en ikke trekke noen direkte sammenhenger mellom variablene som ble undersøkt • Studiet kan ikke utelukke at sammenhengen mellom lavere resiliens og opplevelsen av uønskede barndomsopplevelser relatert til å vokse opp med et familiemedlem som har en psykisk lidelse, forekommer grunnet genetisk sårbarhet i stedet for opplevelsen i seg selv. • Deler av studiet baser seg på deltakernes subjektive forståelse av egne erfaringer, hvilket begrenser absolutte årsakssammenhenger
Relevans	Studiet vurderes som relevant fordi den inneholder statistikk som viser at neglisjering har en innvirkning på resiliens, i tillegg til å skille på emosjonell og fysisk neglisjering. Tilleggsfunn om sosial støtte som medierende faktor er også relevant.
Etikk	Studiet ble godkjent av «the National Bioethics Committee», og alle deltakeren ga et informert samtykke før deltakelse.

Tabell 6. Litteratormatrise til artikkel 4

Full referanse	Park, J. Y., Lee, C. W., Jang, Y., Lee, W., Yu, H., Yoon, J., . . . Myung, W. (2023). Relationship between childhood trauma and resilience in patients with mood disorders. <i>Journal of Affective Disorders</i> , 323, 162-170. https://doi.org/10.1016/j.jad.2022.11.003
Hensikt	Undersøke forholdet mellom traumer i barndommen og resiliens hos personer med stemningslidelser
Metode	Anvendt metode: kvantitativ, tverrsnittstudium. Både kontrollgruppen og pasientgruppen svarte på 2 spørreskjema: Spørreskjema 1: Kartlegge traumatiske barndomsopplevelser (Childhood Trauma Questionnaire – Short Form) Spørreskjema 2: kartlegge resiliens (Connor-Davidson Resilience Scale)
Utvalg	<ul style="list-style-type: none"> • 787 pasienter under behandling for en bekreftet stemningslidelse, rekruttert fra «mood disorder clinic of the Seoul National University Bunang Hospital». <ul style="list-style-type: none"> ○ Bipolar lidelse type 1: 120 deltakere ○ Bipolar lidelse type 2: 420 deltakere ○ Alvorlig depresjon: 247 deltakere ○ Relevante sosiodemografiske fakta ble innhentet, men er ikke spesifisert i artikkelen • 734 personer mellom 16 og 69år, uten tidligere/pågående psykisk lidelse fra den generelle befolkningen utgjorde kontrollgruppen, og ble rekruttert via et nettbasert spørreskjema. • Studien ble gjennomført i Sør-Korea, men nasjonaliteten til deltakere spesifiseres ikke <p>Totalt 570 menn og 951 kvinner</p>
Resultater	<ul style="list-style-type: none"> • Barndomstraumer har negativ effekt på resiliens i voksen alder • Av alle formene for barndomstraumer, hadde emosjonell neglisjering og emosjonell mishandling størst negativ effekt på resiliens • Det var mye større sammenheng mellom barndomstraumer og resiliens i voksen alder for pasienter med bipolar lidelse 1 og 2, enn for pasienter med alvorlig depressiv lidelse.
Vurdering av kvalitet	<p>Kvaliteten på studiet er vurdert som god, ved hjelp av en sjekkliste for Tverrsnittstudier fra helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016)</p> <p>Ytterligere styrker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stor gruppe deltakere • Studiet er gjennomført svært nylig. • Studiet har i høy grad tatt i betraktning både sosiodemografiske variabler, og andre påvirkningsfaktorer slik som alder, sivilstatus, røyking, alkoholmisbruk med flere. <p>Svakheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Deler av studiet baser seg på deltakernes subjektive forståelse av egne erfaringer, hvilket begrenser absolutte årsakssammenhenger • Uproporsjonale grupper av pasienter med ulike stemningslidelser, hvilket begrenser muligheten for å generalisere resultatene • Foretok ingen diagnostiske intervju med kontrollgruppen, hvilket utgjør en mulighet for at noen av deltakerne ikke husker eller ikke var klar over at de har hatt psykiske plager
Relevans	Dette studiet anses som relevant fordi det inneholder statistikk som viser at neglisjering har innvirkning på resiliens, i tillegg til å undersøke effekten av emosjonell neglisjering.

Etikk	<ul style="list-style-type: none"> • Samtykke fra pasientene ble ikke innhentet fordi informasjonen ble samlet fra prospektiv data. • Samtykke fra kontrollgruppen ble heller ikke innhentet, fordi personlige detaljer ble anonymisert for forskerne. • Etisk godkjenning ble gitt av «the Institutional Review Board of Seoul National University Bundang Hospital»
-------	--

Tabell 7. Litteratormatrise til artikkel 5

Full referanse	<p>Ozaslan, H., Gun, R. S., & Akduman, G. G. (2022). Examination of the Relationship between Childhood Trauma and Psychological Resilience in Preschool Teachers. <i>Educational Process: International Journal</i>, 11(2), 114–129</p> <p>https://dx.doi.org/10.22521/edupij.2022.112.6</p>
Hensikt	Hovedhensikten var å undersøke forholdet mellom barndomstraumer og psykologisk resiliens hos barnehagelærere, samt undersøke om psykologisk resiliens var relatert til alder.
Metode	<p>Anvendt metode: kvantitativ studie, tverrsnittstudie som forfatterne beskriver som en korrelasjonsundersøkelse</p> <p>Spørreskjema 1: kartlegge traumer i barndommen (the Childhood Trauma Questionnaire)</p> <p>Spørreskjema 2: kartlegge resiliens (the Adult Resilience Measure)</p>
Utvalg	268 barnehagelærere fra Tyrkia, 248 kvinner og 20 menn Aldersfordeling: 143 deltakere mellom 20-29 år, 86 deltakere mellom 30-39 år og 39 deltakere over 40 år.
Resultater	<ul style="list-style-type: none"> • Barndomstraumer hadde en negativ effekt på psykologisk resiliens, og resiliens øker ikke med alderen. • Fysisk og emosjonell neglisjering kunne hver for seg knyttes opp mot lavere resiliens
Vurdering av kvalitet	<p>Kvaliteten på studiet er vurdert som ok, ved hjelp av en sjekkliste for Tverrsnittstudier fra helsebiblioteket (Helsebiblioteket, 2016)</p> <p>Styrker:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studiet er gjennomført svært nylig. • Tydelig problemstilling og resultater som er oversiktlige. <p>Svakheter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Studiet baser seg på deltakernes subjektive forståelse av egne erfaringer, hvilket begrenser absolutte årsakssammenhenger • Studiet har tilsynelatende ikke tatt i betraktning andre sosiodemografiske variabler enn alder • Artikkelen oppgir ingen begrensninger ved studiet, hvilken kan bety at forfatterne har vært lite kritiske.
Relevans	Studiet anses som relevant fordi det inneholder statistikk som undersøker i hvilken grad fysisk og emosjonell neglisjering påvirker psykologisk resiliens.
Etikk	<p>Studiet har fått godkjenning fra «the Etics Committee of Gazi University» i Tyrkia</p> <p>Deltakerne fikk informasjon om studiets hensikt og prosedyrer, samt at svarene deres og identiteten kom til å bli behandlet konfidensielt.</p>

3.4 Analyse

Analyseprosessen tar utgangspunkt i trinnene Thidemann beskriver, hvor lesing av sammendrag for å vurdere artiklenes relevans kommer først (Thidemann, 2019, ss. 91-93). Dersom artiklene var fagfellevurderte og kunne ha relevant informasjon til dette litteraturstudiet, ble de videre lest gjennom i sin helhet. Etter denne gjennomlesningen ble flere artikler forkastet fordi de ikke differensierte mellom neglisjering og mishandling, i tillegg til at flere artikler som hadde riktige nøkkelord hadde feil vinkling. Videre ble resultatdelen i de artiklene som fortsatt var relevante lest grundig. Markeringstusjer ble her et hjelpemiddel for å skape oversikt over hvilke tema og funn som kunne være interessante. Eksempler på ulike tema som ble markert var neglisjering, resiliens, generelle negative opplevelser i barndommen og andre temaer som kun en eller få av artiklene omhandlet. Ved hjelp av disse markeringene ble det fortløpende laget kategorier for tema som ble satt inn i analysemodellen som er tabell 8. Aveyard sin analysemodell er en ryddig måte å kort oppsummere hvilke temaer som inngår i hvilke artikler (Thidemann, 2019, s. 96). Denne tabellen ga oversikt over hvilke temaer som ble sett i sammenheng med min problemstilling, i tillegg til hvordan artiklene var ulike. Senere i arbeidet ble tabellen kortet ned, ved at temaer som ikke gikk igjen i flere av artiklene, eller som viste seg å ikke være relevante ble tatt vekk.

Når artiklene med relevans var plukket ut, ble de lest enda en gang for å vurdere kvaliteten på forskningen, herunder ved å anvende helsebiblioteket til å undersøke om studiene hadde brukt en hensiktsmessig forskningsmetode i forhold til artikkelens kjernesporsmål (Helsebiblioteket, 2020). Også begrensningene ved studiet som artiklene selv løftet frem ble tatt i betraktning i kvalitetsvurderingen. Etter dette ble temaene som ville være relevante å fokusere på videre plukket jeg ut, etterfulgt av nok en gjennomlesning. Denne runden var det nyttig å skrive ut artiklene på nytt, for å markere de ulike temaene med nye farger, som ga oversikt over hvor i artiklene relevant informasjon om de ulike temaene sto.

Tabell 8. Aveyards analysemodell.

Tema	Artikkel 1	Artikkel 2	Artikkel 3	Artikkel 4	Artikkel 5
Resiliens	●	●	●	●	●
Generell neglisjering	●	●			
Fysisk neglisjering			●	(kun i statistikk)	●
Emosjonell neglisjering			●	●	●
Kulturell påvirkning		●			
Sosial støtte i barndommen	●		●		
Kun kvinnelige erfaringer	●		●		(92,5% kvinner)
Sosiodemografiske faktorer som medierende effekt			●		●

4.0 Resultater

Resultatene som er relevante for denne oppgaven ble identifisert i analysen, og legges i dette kapittelet frem. Hovedtemaene er 4.1 fysisk neglisjering, 4.2 emosjonell neglisjering, 4.3 sosial støtte som medierende faktor, samt 4.4 sosiodemografiske variabler og kulturelle forhold som medierende faktor.

4.1 fysisk og emosjonell neglisjering

Artiklene skrevet av både Yu, Huang, Mao, Dna & Lou (2022) og Koçtürk, Demirtas-Zorbaz og Tarım (2021) skiller ikke på formene for neglisjering, og undersøker heller om neglisjering generelt kan påvirke resiliens. Koçtürk et al. (2021) omtaler sammenhengen mellom neglisjering og resiliens som en «dose-respons sammenheng». Dette betyr at desto mer neglisjering kvinnene i studiet ble utsatt for i barndommen, desto lavere nivå av resiliens hadde de senere (Koçtürk, et al., 2021, s. 298). Også Yu et al. (2022) fant at neglisjering hadde en betydelig påvirkning på resiliens (Yu et al. 2022, ss. 354-355).

Kun to av artiklene så på hvilken påvirkning fysisk neglisjering hadde på resiliens, og resultatene var motstridende. Daniëlsdóttir et al. (2022) fant at fysisk neglisjering ikke kunne knyttes opp mot lavere nivå av generell resiliens (Daniëlsdóttir, et al., 2022, s. 8). Ozaslan, Gun og Akduman (2022) på den andre siden fant at fysisk neglisjering hadde en påvirkning på grad av resiliens (Ozaslan et al. 2022, s. 119). Mens Daniëlsdóttir et al. (2022) ikke utdyper dette funnet, trekker Ozaslan et al. (2022) frem at fysisk neglisjering i tillegg til å påvirke den totale resiliens-scoren, har særlig innvirkning på relasjonelle, familiære og til dels personlige ressurser.

Studiet til Daniëlsdóttir et al. (2022), Ozaslan et al. (2022) og Park et al. (2023) undersøkte påvirkningen av emosjonell neglisjering, og kom alle frem til at denne formen for neglisjering kunne knyttes opp mot lavere nivå av resiliens (Daniëlsdóttir, et al., 2022, s. 8) (Ozaslan et al., 2022, ss. 119-120) (Park, et al., 2023, s. 165). Ozaslan et al. (2022) utdypet denne korrelasjonen litt mer. Barnehagelærerne med høyere grad av emosjonell neglisjering i barndommen, hadde gjennomsnittlig lavere resiliens-score, herunder lavere nivå av personlige og relasjonelle ressurser (Ozaslan et al. 2022, ss. 119-120).

Fellestrekkene ved fysisk og emosjonell neglisjering som Ozaslan et al. (2022) fant, var at begge formene for neglisjering viste seg å ha størst negativ innvirkning på deltakernes personlige og relasjonelle ressurser (Ozaslan et al., 2022, ss. 119-120). Disse ressursene var underkategorier i resiliens testen som ble anvendt. Deltakerne i studiet til Ozaslan et al. (2022) som hadde opplevd emosjonell neglisjering, hadde også lavere resiliens enn de som hadde opplevd fysisk neglisjering. Park et al. (2023) fant også at emosjonell neglisjering sammen med emosjonell mishandling hos alle deltakerne, hadde størst negativ effekt på resiliens av alle underkategoriene kategoriene omsorgssvikt de inkluderte, herunder fysisk neglisjering (Park, et al., 2023, s. 165).

4.2 Sosial støtte i barndommen som medierende faktor

Daniëlsdóttir et al. (2022) og Koçtürk et al. (2021) sine studium omhandlet i ulik grad sosial støtte som en medierende faktor i forholdet mellom neglisjering og resiliens, og viser sammenlignbare resultater. Sosial støtte er i Koçtürk et al. (2021) satt sammen av støtte fra foreldre og støtte fra samfunnet rundt (Koçtürk, et al. s. 297). Dette studiet fant at sosial støtte i barndommen hadde positiv effekt på resiliens hos neglisjerte barn (Koçtürk et al., 2021, s. 298). Samtidig fant Koçtürk et al. (2021) at desto mer barnet

ble neglisjert, desto mindre grad av sosial støtte opplevde barnet. Hvilken medierende rolle sosial støtte har i forhold til neglisjering og resiliens, kommer derfor i denne artikkelen noe uklart frem. Daniëlsdóttir et al. (2022) spesifiserer ikke hva de legger i begrepet sosial støtte. Til forskjell fra Koçtürk et al. (2021) fant Daniëlsdóttir et al. (2022) en marginal sammenheng mellom sosial støtte til barn som opplever ulike typer omsorgssvikt, inkludert neglisjering, og resiliens i voksen alder.

4.3 Andre medierende faktorer

Tre av artiklene omtaler ulike sosiodemografiske variabler, og resultatene kan oppsummeres som motstridende. Høyere alder på tidspunktet studiet ble gjennomført, er blant faktorene som i Daniëlsdóttir et al. (2022) sitt studium kunne knyttes til høyere nivå av resiliens (Daniëlsdóttir, et al., 2022, s. 7). På den andre siden fant Ozaslan et al. (2022) at alder på undersøkelsestidspunktet ikke påvirket resiliens (Ozaslan et al., 2022, ss. 120-121). Studiet gjort av Koçtürk et al. (2021) justerte i statistikken for slike påvirkende faktorer, mens verken artikkelen skrevet av Park et al. (2023) eller Yu et al. (2022) omtaler sosiodemografiske faktorer.

Videre er den sosiodemografiske variabelen kjønn til stede i flere av artiklene, men er ikke undersøkt spesifikt. Både studiet til Koçtürk et al. (2021) og Daniëlsdóttir et al. (2022) har kun kvinnelige deltakere, i tillegg til at studiet gjort av Ozaslan et al. (2022) har stor overvekt av kvinner. Resterende studier har en jevn fordeling av kvinner og menn. Park et al. (2023) trekker frem at fysisk neglisjering ikke hadde noen nevneverdig sammenheng med resiliens hos kvinner (Park, et al., 2023, s. 166).

Yu et al. (2022) undersøkte, til forskjell fra resten av studiene, blant annet om kultur medierte påvirkningen omsorgssvikt har på resiliens. Dette studiet viste at deltakerne vokst opp i USA var mer sensitive for neglisjering enn deltakerne vokst opp i Kina, eller at neglisjering kunne forutse resiliens i større grad i USA enn Kina (Yu et al. 2022, s. 354). Dette betyr at kultur ifølge dette studiet kan regnes som en medierende faktor i forhold til påvirkningen neglisjering har på resiliens.

5.0 Diskusjon

Hensikten med dette litteraturstudiet er å undersøke sammenhengen mellom neglisjering i barndommen og resiliens i voksen alder. I dette kapittelet skal problemstillingen drøftes ved hjelp av teorien presentert i kapittel 2, og resultatene som ble lagt frem i kapittel 4.

5.1 Fysisk og emosjonell neglisjering

Først viser både resultatene fra Yu et al. (2022) og Koçtürk et al. (2021) at generell neglisjering har negativ påvirkning på resiliens (Yu et al., 2022, ss. 354-355) (Koçtürk et al., 2021, s. 298). Dette i form av en dose-respons sammenheng, som antyder at alvorlighetsgrad og mulig tidsramme for neglisjering vil påvirke i hvor stor grad resiliens blir svekket.

I forhold til om fysisk neglisjering påvirker resiliens har Daniëlsdóttir et al. (2022), og Ozaslan et al. (2022) motstridende resultater (Daniëlsdóttir, et al., 2022, s. 8) (Ozaslan et al., 2022, s. 119). Dette kan forklares ved at studiene brukte ulike tester for å måle resiliens, kartlegge barndomstraumer og uheldige barndomsopplevelser. Dette kan ha ført til utslag i forhold til at ulike opplevelser eller egenskaper ved deltakeren vektlegges. Reichelt og Sundet (2017) omtaler Maslow sitt behovshierarki (Reichelt & Sundet, 2017, s. 326). Ifølge denne teorien vil ikke barn som vokser opp med fysisk neglisjering få dekket sine grunnleggende fysiologiske behov, og vil dermed påvirkes av neglisjeringen. Resiliens er dog sammensatt av svært mange faktorer, og det finnes ikke noen universell regel for hva som vil skape høyere eller lavere resiliens (Borge, 2021, s. 297). I mangel på teori om fysisk neglisjering, tas Maslow sin teori i betraktning. Poenget til Borge (2021) skaper tvil om hvorvidt Maslow sin teori kan skape et tilstrekkelig nyansert svar på hvordan fysisk neglisjering påvirker resiliens. Om fysisk neglisjering i barndommen påvirker resiliens i voksen alder er grunnet motstridende resultater, og teori usikkert.

Videre til emosjonell neglisjering fant både Daniëlsdóttir et al. (2022), Ozaslan et al. (2022) og Park et al. (2023) at emosjonell neglisjering i barndommen hadde negativ effekt på resiliens i voksen alder (Daniëlsdóttir, et al., 2022, s. 8) (Ozaslan et al., ss. 119-120) (Park, et al., 2023, s. 165). Disse funnene kan ses i sammenheng med flere av Smith (2017) og Kvello (2008) sine poeng. Emosjonell neglisjering kjennetegnes av manglende varme, engasjement og stimuli fra forelder til barn (Kvello, 2008, s. 172). Når barnet får tilstrekkelig av disse formene for omsorg, kjennetegner det en trygg tilknytning (Smith, 2017, ss. 145,160-163). Denne tilknytningsstilen er videre en

styrkende faktor for resiliens (Smith, 2017, s. 141), noe som vil bli utdypet og diskutert i underkapittel 5.2 som omhandler sosial støtte. Smith (2017) refererer til Bowlby sin tanke om at emosjonelle erfaringer kan påvirke organiseringen av det mentale livet, og at individet i den forbindelse kan bli mer eller mindre sårbart for påvirkning fra senere erfaringer (Smith, 2017, s. 142). Kjennetegnene ved emosjonell neglisjering vil være nærliggende å se på som emosjonelle erfaringer. Med dette peker både resultatene og teorien mot at emosjonell neglisjering har negativ påvirkning på resiliens.

Funnene til Park et al. (2023), viser at emosjonell neglisjering og emosjonell mishandling var blant de mest skadelige formene for omsorgssvikt (Park, et al., 2023, s. 165). Kvello (2008) poengterer at det ville vært svært utfordrende å komme til en slik konklusjon, gitt den komplekse sammensetningen av påvirkninger en må ta i betraktning (Kvello, 2008, s. 44). Park et al (2023) har anvendt kvantitativ metode, mens en kvalitativ metode som ser mer på detaljer og sammenhenger kunne vært mer hensiktsmessig (Helsebiblioteket, 2020). Hvor tungt resultatene til Park et al (2023) kan vektlegges er usikkert. Dette på grunn av Kvello (2010) sin tvil til hvorvidt et slikt spørsmål kan vares på, samt usikkerhet til om kvantitativ metode kan finne frem til resultatene som kreves.

For personer som har opplevd emosjonell neglisjering, altså manglende engasjement og varme fra foreldre (Kvello, 2008, s. 172), kan vernepleieren med sin relasjons og kommunikasjonskompetanse vise noe av den varmen og det engasjementet som manglet i barndommen (NTNU, u.d.). Vernepleieren kan bidra til at tjenestemottakeren får positive emosjonelle erfaringer, samt være oppmerksom på hvilke sårbarheter den enkelte har i forbindelse med relasjoner og samhandling. Med kunnskap om forhold som kan påvirke både kognisjon og atferd har vernepleieren et godt grunnlag for å forstå, samt dele kunnskap i passende situasjoner (Fellesorganisasjonen, 2019). Videre kan vernepleieren gjenkjenne et eventuelt behov for veiledning i forhold til eksempelvis sammenhengen mellom fysisk og psykisk helse.

5.2 Sosial støtte som medierende faktor

Sosial støtte som medierende faktor i forholdet mellom barndomsneglisjering og resiliens i voksen alder, ble undersøkt i to av studiene. Koçtürk et al. (2021) fant at sosial støtte hadde positiv effekt (Koçtürk et al., 2021, s. 298). Samtidig fant Koçtürk et al. (2021) at mer neglisjering var forbundet med mindre sosial støtte. En mulig forklaring på sistnevnte funn kan være at neglisjering kjennetegnes av manglende engasjement og

involvering fra foreldrene (Kvello, 2008, s. 172). Det kan derfor være nærliggende å tro at det er den sosiale støtten fra foreldrene som mangler ved neglisjering. Smith (2017) skriver at sosial støtte fra både foreldre og nettverket rundt vil bidra til en trygg tilknytningsstil hos barnet, som skaper grunnlaget for utviklingen av ferdigheter som kan knyttes til høy resiliens (Smith, 2017, ss. 160-163). Videre omtaler Smith (2017) foreldrene med en trygg tilknytning til barnet som en trygg havn, som støtter barnet i selvregulering og håndtering av stressende situasjoner (Smith, 2017, s. 141). Kvello (2010) mener i likhet med Koçtürk et al. (2021) at støtte fra det sosiale nettverket er med på å bygge resiliens, i tillegg til at det er en beskyttelsesfaktor under vanskelige forhold (Kvello, 2010, s. 156). På bakgrunn av funnene til Koçtürk et al. (2021), samt synspunktene fra både Smith (2017) og Kvello (2010), vil det være svært nærliggende å omtale sosial støtte i barndommen som en positiv medierende faktor.

Ozaslan et al. (2022) utdypet korrelasjonen mellom emosjonell neglisjering og resiliens mer, med sine funn av at det var personlige og relasjonelle/sosiale ressurser som ble hardest rammet av denne formen for neglisjering (Ozaslan et al., 2022, s. 120). Dette kan finnes igjen i Smith (2017) sin referanse til Bowlby og objektrelasjonsteorien, som forklarte at emosjonelle erfaringer spesielt kan påvirke barnets sosiale relasjoner, i tillegg til dets selvoppfatning (Smith, 2017, s. 142). Emosjonell neglisjering kan oppfattes som en emosjonell erfaring, og en sosial ressurs kan eksempelvis være sosiale relasjoner. Med bakgrunn i dette kan en kan trekke linjer mellom funnene til Ozaslan et al. (2022), og synspunktene til Smith (2017). Tatt i betraktning disse sammentreffene kan det være nærliggende å tro at emosjonell neglisjering vil kunne påvirke særlig sosiale ressurser hos barnet. Om denne påvirkningen følger individet inn i voksen alder, er det tenkelig at dette videre kan påvirke det sosiale nettverket og dermed graden av sosial støtte individet får. Kvello (2010) beskriver både selvoppfatning og sosial støtte som resiliensfaktorer (Kvello, 2010, ss. 156-157). Tatt i betraktning de beskrevne korrelasjonene, utdypes synspunktet på at emosjonell neglisjering i barndommen påvirker resiliens hos det voksne individet.

Mens sensitive og responsive foreldre er en viktig faktor for utviklingen av resiliens i barneårene, er et velfungerende parforhold ifølge Kvello (2010), en viktig faktor for høy resiliens i voksen alder (Kvello, 2010, s. 157). Også Danielsdóttir et al. (2022) fant i sitt studium at høyt nivå av resiliens kan knyttes til å være i parforhold (Danielsdóttir, et al., 2022, s. 7). Denne sammenhengen ble i artikkelen beskrevet som marginal. Til tross for at funnet er marginalt, kan det til en viss grad ses i sammenheng med Koçtürk et al.

(2021) sitt funn av det medierende forholdet mellom sosial støtte og resiliens. Det er nærliggende å tenke at et velfungerende parforhold kan gi partene sosial støtte, og dermed være en faktor som medierer nivå av resiliens hos voksne som har opplevd neglisjering.

Vernepleieren kan med sin relasjons- og kommunikasjonskompetanse bli en viktig del av nettverket til tjenestemottakeren (NTNU, u.d.), og har derfor muligheten til å gi sosial støtte. Sosial støtte innebærer, som beskrevet av Kvello (2010), utviklingsfremmende relasjoner (Kvello, Barn i risiko - skadelige omsorgssituasjoner, 2010, s. 384). For å skape en slik relasjon kan vernepleieren med sin relasjonskompetanse, samhandlingskompetanse og tilpasningsevne være både sensitiv og utfordrende i de riktige situasjonene (Brask, Østby, & Ødegård, 2017, s. 63). Videre kan vernepleieren med sin kompetanse om nettverksbygging tilrettelegge for at tjenestemottakeren kan utvide sitt sosiale nettverk med personer som kan gi positiv sosial støtte (Brask, Østby, & Ødegård, 2017, s. 50)

5.3 Andre medierende faktorer

Yu et al. (2022) fant at personer som vokste opp i USA var mer sensitive for neglisjering enn personer som vokste opp i Kina (Yu et al. 2022, s. 354). Disse funnene kan ses i sammenheng med det Smith (2017) beskriver i sitt bokkapittel, om tilknytningsatferd på tvers av kulturer (Smith, 2017, ss. 156-158). Forekomsten av trygg tilknytning var lik, mens utrygg tilknytning viste seg på ulikt vis i de to kulturene. Dette kan indikere at kulturforskjellene ikke påvirker utgangspunktet for å skape en trygg tilknytning, men at kultur heller påvirker hvordan barna håndterte en utrygg tilknytning. På bakgrunn av funnene til Yu et al. (2022) og det Smith (2017) skriver, blir det nærliggende å tenke at kultur kan påvirke neglisjerte barn sin resiliens. Kvello (2008) skriver om uenighet angående hva som regnes som neglisjering, hvilket kan antyde mørketall på hvor mange barn som blir utsatt for neglisjering (Kvello, 2008, ss. 36-37). Dette fordi foreldre som ikke vet at de neglisjerer barnet sitt, og barn som ikke vet at de blir utsatt for det, ikke kan søke veiledning eller varsle om forholdene.

De resterende medierende faktorene er kjønn og alder. Danielsdóttir et al. (2022) fant at studiedeltakerne som var eldre hadde gjennomsnittlig høyere resiliens (Danielsdóttir, et al., 2022, s. 7), mens Ozaslan et al. (2022) ikke fant den samme korrelasjonen (Ozaslan et al., 2022, ss. 120-121). Borge (2018) omtaler i sin bok alder som et biologisk forhold,

hvilket kan være en individuell risiko (Borge, 2018, s. 70). Videre skriver Borge (2018) at resiliens kan styrkes ved mestring av påkjenninger (Borge, 2018, ss. 25-26). Begge påstandene fra Borge (2018) kan underbygge Danielsdøttir et al. (2022) sine funn, dersom en ser på opplevelsen av antall påkjenninger som kumulativ. Videre omtaler også Borge (2018) kjønn som en individuell risiko, men utdyper ikke denne påstanden ytterligere (Borge, 2018, s. 70). Til tross for at flere av studiene inkluderte kun kvinner, foreligger ingen funn som tilsier at neglisjering kan ha større negativ effekt på et av kjønnene. Dette fordi ingen av studiene ikke undersøkte forskjeller mellom kjønnene, og begrunner heller ikke valget om å ekskludere mannlige deltakere. Park et al. (2023) trekker frem at fysisk neglisjering ikke hadde noen nevneverdig sammenheng med resiliens hos kvinner (Park, et al., 2023, s. 166), men ordformuleringen kan antyde at denne påstanden kun var en referering til deltakergruppen.

Med kunnskap om at kultur kan mediere forholdet mellom neglisjering og resiliens, kan vernepleieren være oppmerksom på at personer som har vokst opp i ulike land kan ha ulike mestringsstrategier i vanskelige situasjoner. Ikke-diskriminering, inkludering og respekt er blant grunnholdningene til vernepleieren som kan bli viktige i en slik sammenheng (NTNU, u.d.). Relevansen vernepleierens kunnskap og ferdigheter har er beskrevet i hvert underkapittel tilhørende diskusjonsdelen, og de fleste poengene kan relateres til også dette underkapittelet.

5.4 Metodediskusjon og fremtidig forskning

Detaljerte styrker og svakheter ved hvert av studiene blir beskrevet i tilhørende litteratormatriser, og metodediskusjonen vil derfor inneholde de faktorene som flere av studiene har. Med bakgrunn i problemstillingen «*Hvordan påvirker neglisjering i barndommen, resiliens i voksen alder?*», ville det som nevnt i kapittel 3.1B vært klart best å inkludere kvalitative studier i dette litteraturstudiet. Denne påstanden kan underbygges med at kvalitativ metode egner seg til å undersøke dynamiske prosesser og meningssammenhenger (Thidemann, 2019, s. 76). For å oppnå den mest helhetlige forståelsen av problemstillingens svar, ville det ideelle vært å benytte metodetriangulering (Thidemann, 2019, s. 77). Ved metodetriangulering inkluderes både kvantitative og kvalitative tilnærminger, fordi de ulike metodene kan veie opp for hverandres svakheter. Dette viste seg å være svært utfordrende, hvilket resulterte i at alle de inkluderte artiklene er kvantitative studier.

Både Koçtürk et al. (2021) og Yu et al. (2022) poengterer i introduksjonen sin at det er stor mangel på forskning på denne formen for omsorgssvikt (Koçtürk et al., 2021, s. 293) (Yu et al. 2022, s. 350). Yu et al. (2022) refererer til den manglende forskningen som «*Neglect og neglect*» (Yu et al. 2022, s. 350), hvilket er en godt beskrivende frase. Kvantitative studier kan betraktes som en svakhet ved litteraturstudiet fordi denne typen studier egner seg bedre til å innhente breddekunnskap om målbare enheter (Thidemann, 2019, ss. 75-76), og derfor ikke kan gi et like detaljert svar på årsaksmekanismene til funnene. Svært begrenset utvalg av også kvantitativ forskning resultere i at to artikler med lavere kvalitet ble inkludert, henholdsvis artikkelen til Koçtürk et al. (2021) og Ozaslan et al. (2022).

Studiene har videre anvendt spørreskjema for å innhente informasjon fra deltakerne. Dette er en hensiktsmessig metode i forhold til kvantitativ metode, men er i dette litteraturstudiet en svakhet. Resultatene fra spørreskjemaene baserer seg på en subjektiv forståelse av om opplevd neglisjering og opplevelser eller egenskaper knyttet til resiliens. Ifølge Kvello (2010) kan det være betydelige forskjeller på bedømmelsen av hva som faller innenfor ulike former for omsorgssvikt, hos fagpersoner og deltakeren selv (Kvello, 2010, s. 38). Det viser seg også å være større uenighet om hvilke handlinger som faller inn under neglisjering, enn andre mer aktive og kanskje tydeligere former for omsorgssvikt, slik som eksempelvis mishandling (Kvello, 2008, ss. 36-37). I tillegg kan det foreligge kulturelle forskjeller på hvilken betydning ulike begrep i disse spørreskjemaene har. Siden studiene i litteraturen er gjennomført med deltakere fra 4, trolig 5 ulike land, er det nærliggende å tenke at det kan foreligge kulturelle forskjeller som kan påvirke resultatene til de ulike studiene. Disse påstandene fra Kvello (2008 og 2010) underbygger antakelsen om at det kan være en feilmargin i svarene fra deltakerne, som kunne vært mindre dersom informasjonen eksempelvis hadde blitt samlet inn av fagpersoner i et intervju.

Andre mulige faktorer som kan påvirke kvaliteten på dette litteraturstudiet, er at alle artiklene er skrevet på engelsk. Det ble i analysen av artiklene brukt mye tid på å forstå og oversette de riktig, men det foreligger til tross for dette en mulighet for oversettelsesfeil. Studiene som har funn på sammenlignbare faktorer, har kommet frem til samsvarende og motstridende resultater omtrent like ofte. Dette kan svekke validiteten til resultatene, hvilket videre kan anses som en svakhet for dette litteraturstudiet. Både kvalitet og studiedesign i artiklene kan betraktes som en metodisk

begrensning ved dette litteraturstudiet, som må tas i betraktning ved vurdering av litteraturstudiets reliabilitet.

På den andre siden er en styrke ved dette litteraturstudiet at studiene som artiklene baserer seg på, alle er gjennomført etter 2021, som videre betyr at litteraturen er oppdatert. Det er flere åpenbare svakheter enn styrker ved dette litteraturstudiet. Flere av svakhetene kan knyttes til svært begrenset tilgjengelig forskning, fordi det var så få valgmuligheter at kravene for kvalitet måtte senkes.

5.4.1 Fremtidig forskning

Under det innledende litteratursøket viste det seg at en betraktelig andel av tilgjengelig forskning de siste 10 årene, er foretatt innenfor siste halvdel. Mangelen på forskning kan være en implikasjon for videre forskning. Ingen av studiene som dukket opp i forbindelse med dette litteraturstudiet hadde samme vinklingen som dette. Dette betyr at både forskning på de generelle følgene av neglisjering, styrkende resiliensfaktorer og de resiliens-relaterte konsekvensene av neglisjering ville vært et betydelig bidrag. Forslag til mer spesifikke temaer som virkelig kunne skape et nyansert svar på denne problemstillingen er det mange av, eksempelvis ulike former og grad av neglisjering, barnets alder og utviklingsstadium. Kvalitative studier som følger neglisjerte individer inn i voksenlivet kunne potensielt fylt mange kunnskapshull. Men med tanke på at det kan virke som forskning på dette temaet har tatt seg opp de siste 5-10 årene, er det ikke overraskende at det var utfordrende å finne slike studier.

6.0 Konklusjon

Formålet med litteraturstudiet var å undersøke hvordan neglisjering i barndommen påvirker resiliens i voksen alder. Hensikten var videre å gi både vernepleieren og andre profesjoner innen helsesektoren økt kunnskap om temaet, slik at tjenesteytere kan forstå og tilrettelegge bedre for tjenestemottakere som har blitt utsatt for neglisjering i barndommen. I tillegg var en del av hensikten å øke bevissthet rundt følgene av neglisjering, og videre bidra til å motvirke tendensen som Yu et al. (2022) kaller neglisjering av neglisjering (Yu et al., 2022, s. 350). Resultatene fra studien viser at generell neglisjering har en negativ sammenheng med resiliens, hvor individets resiliens blir lavere i takt med økende neglisjering. Resultatene for fysisk neglisjering viser en noe usikker sammenheng, mens en tydelig sammenheng mellom emosjonell neglisjering og resiliens oppsto. Denne formen for neglisjering viser seg å trolig ha særlig negativ effekt på barnets sosiale ressurser, hvilket kan følge individet inn i voksenlivet. Om svekkede sosiale ressurser går ut over det sosiale nettverket, viser forskningen og teorien at den viktige beskyttelsesfaktoren, sosial støtte, blir rammet. Sosial støtte viser seg som en beskyttende faktor for neglisjerte barns utvikling av resiliens, i tillegg til en beskyttende faktor for det voksne individets oppretholdelse av høy resiliens. Et velfungerende parforhold viser seg også å være en beskyttende resiliensfaktor, hvilket også kan rammes av reduserte sosiale ferdigheter. Vernepleiere har bred kunnskap om kommunikasjon, relasjon, tilrettelegging og forhold som påvirker kognisjon eller atferd. Dette betyr at vernepleieren kan tilrettelegge for denne fokusgruppen ved å være en utviklingsstøttende del av individets sosiale nettverk, samt kartlegge hvilke områder av relasjonskompetansen tjenestemottakeren kan trenge veiledning på. Videre kan vernepleieren med sine tilpassningsferdigheter sikre at individet blir møtt med respekt, anerkjennelse og varme for å skape positive emosjonelle erfaringer, og bidra til en positiv selvoppfatning og mestringstro. I tillegg kan vernepleieren identifisere når vedkommede trenger en sensitiv omsorg, og når det er rom for å utfordre tjenestemottakeren på å håndtere stressende situasjoner selv og for å skape mestringfølelse.

Enda et resultat som ble tydelig er at kultur kan mediere sammenhengen mellom neglisjering og resiliens, fordi det er kulturelle forskjeller i hvordan neglisjerte barn håndterer stressende situasjoner.

Det viser seg å være svært begrenset tilgjengelig forskning vedrørende temaet neglisjering og resiliens, hvilket har resultert i et mindre nyansert og detaljert svar enn ønskelig. Videre blir det også klart at både neglisjering og resiliens er begreper som kan

være vanskelige å både definere og måle, hvilket trolig er en del av årsaken til begrenset forskning. Slik som flere forfattere av den anvendte teorien poengterer, er dette særdeles komplekse temaer, som en må være forsiktig med å dra absolutte årsaksslutninger mellom. Hvert individ er forskjellig, og vernepleiere må alltid ta dette i betraktning. Konklusjonen av litteraturstudiet blir dermed at neglisjering i barndommen har en negativ effekt på resiliens i voksen alder, herunder at særlig emosjonell neglisjering har negativ effekt på individets sosiale resurser, men at store individuelle forskjeller må tas med i betraktning.

7.0 litteraturliste

- Bekkhuis, M. (2012, 18 05). *Forebygging.no*. Hentet mai 26, 2023 fra Resiliens - hvorfor klarer noen barn seg på tross av risiko?: <http://www.forebygging.no/artikler/2014-2012/resiliens---hvorfor-klarere-noen-barn-seg-pa-tross-av-risiko/>
- Borge, A. I. (2018). *Resiliens - risiko og utvikling*. Oslo: Gyldendal.
- Borge, A. I. (2021). Resiliens og psykiske lidelser. I M. T. (red.), *Psykiske lidelser - faglig forståelse og terapeutisk tilnærming* (ss. 295-300). Oslo: Gyldendal.
- Brask, O. D., Østby, M., & Ødegård, A. (2017). *Vernepleierens kjerneroller*. fagbokforlaget.
- Coohey, C. (2003, 05). Defining and Classifying Supervisory Neglect. *Sage Publications*, hentet 24/05/23 ss. 145-156. doi:<https://doi.org/10.1177/1077559502250786>
- Daníelsdóttir, H. B., Aspelund, T., Thordardóttir, E. B., Fall, K., Fang, F., Tómasson, G., . . . Valdimarsdóttir, U. A. (2022, februar 01). Adverse childhood experiences and resilience among adult women: A population-based study. *eLife*.
- Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (u.d.). *Kanalregister*. Hentet mai 2023 <https://kanalregister.hkdir.no/publiseringsskanaler/Forside>
- Fellesorganisasjonen. (2019, 01 21). *Fellesorganisasjonen*. Hentet 05 27, 2023 fra Vernepleiere i psykisk helse: <https://www.fo.no/getfile.php/1311786-1548957797/Dokumenter/Din%20profesjon/Brosjyrer/Vernepleiere%20i%20psykisk%20helse%20PDF.pdf>
- Helsebiblioteket. (2016, 06 03). *4.1 sjekklister*. Hentet 05 08, 2023 fra Helsebiblioteket: <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no/4.kritisk-vurdering/4.1-sjekklister>
- Helsebiblioteket. (2020, 11 14). *2.3 forskningsmetode*. Hentet 05 08, 2023 fra Helsebiblioteket: <https://www.helsebiblioteket.no/innhold/artikler/kunnskapsbasert-praksis/kunnskapsbasertpraksis.no>
- Koçtürk, N., Demirtas-Zorbaz, S., & Tarım M S, B. (2021, april). The Mediating Role of Resilience and Social Support on the Relationship Between Childhood Neglect and Adult Well-Being. *Violence and victims*, ss. 292-305.
- Kvello, Ø. (2008). *Utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Kvello, Ø. (2010). *Barn i risiko - skadelige omsorgssituasjoner*. Oslo: Gyldendal.
- NTNU. (u.d.). Hentet 05 27, 2023 fra Bachelor i vernepleie - hva lærer jeg?: <https://www.ntnu.no/studier/hsgveb/laeringsmal>

- Ozaslan, H., Gun, R. S., & Akduman, G. G. (2022). Examination of the Relationship between Childhood Trauma and Psychological Resilience in Preschool Teachers. *Educational Process: International Journal*, ss. 114-129.
- Park, J. Y., Lee, C. W., Jang, Y., Lee, W., Yu, H., Yoon, J., . . . Myung, W. (2023, februar 15). Relationship between childhood trauma and resilience in patients with mood disorders. *Journal of Affective Disorders*, ss. 162-170.
- Reichelt, S., & Sundet, R. (2017). Systematisk forståelse av familier med barn. I L. M. (red.), *Oppvekst og psykologisk utvikling, innføring i psykologiske perspektiver* (ss. 304-337). Oslo: Universitetsforlaget.
- Smith, L. (2017). Tilknytning: teori og forskning. I L. M. (red.), *Oppvekst og psykologisk utvikling, innføring i psykologiske perspektiver* (ss. 139-178). Oslo: Universitetsforlaget.
- Thidemann, I.-J. (2019). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Yu, M., Huang, L., Mao, J., Dna, G., & Luo, S. (2022, Januar). Childhood Maltreatment, Automatic Negative Thoughts, and Resilience: The Protective Roles of Culture and Genes. *Journal of interpersonal violence*, ss. 349-370.

